

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Mishle

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 594 [1833 oder 1834]

DT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9155

מן החיים: (לג) עיניך יראו זרות. כשתזכר היין בוער בדך ומשיאך להביט בזונות: (לד) והיית. משוגע כשוכב בלב יס: וכשוכב בראש חבל. תורן הספינה נעה ליסול ממנו: (לה) הכוני כל חליתי וגו'. כשיקן מיינו אינו מרגיש בכל הרעות שעברה עליו וחוזר לשמות:

כד (ה) גבר חכם בעוז. איש חכם הוא תמיד בעוז: (ז) ראמות לאויל חכמות. מין אבן יקרה שאינו מכויה כמה דתימא ראמות וגביש (איוב כ"ח) כלומר כל חכמה דומה לכסיל כאבן יקרה ובמרגליו לקנות לומר איך אעסוק בתורה מתי תעל' בידי אבל החכם שונה היום מעט ולמחר מעט: (ח) מתשב להרע. חורש תהובלות רשע: לו בעל מזמות יקראו. גורס לו רע שהנריות קוראים לו בעל מזמות עלת רשעים: זמת

ב א ו ר

(לג) עיניך יראו זרות, ר"ל דברים כוזבים או דברי שגגון (רלב"ג), ואמרו ולבך ידבר, כי דברי השכור יולאוי מן הלב. (לד) וכשכב בראש חבל, התורן שכל שתכלים תלויין בו (בן מלך) וכן דעת רוב המפרשים. (לה) אוסיף אבקשנו עוד, אוסיף לבקש את בית היין, והנה לא פירש דבריו, כי בלי דעת ובלשון עלגי' דבר.

כד (ב) ועמל ששחיהם חכמה, כנר אמר הראב"ע בכמה מקומות כל נמל הסמוך לאון הוא כמוהו, וא"כ גם כאן שעומד לעצת

(לג) עיניך יראו זרות
ולבך ידבר תהפכות:
(לד) והיית כשכב בלבנים
וכשכב בראש חבל:
(לה) הכוני כל חליתי
הלמוני בל ידעתי
מתי אקין אוסיף אבקשנו עוד:

כד

(א) אל תקנא באנשי רעה
ואל תתאו להיות אתם:
(ב) כי שד יהגה לבם
ועמל שפתיהם תדברנה:
(ג) בחכמה יבנה בית
ובתבונה יתכונן:
(ד) ובדעת חדרים ימלאו
כל הון יקר ונעים:
(ה) גבר חכם בעוז
ואיש דעת מאמץ כח:
(ו) כי בתהבלות תעשה לך מחמה
ותשועה ברב יועץ:
(ז) ראמות לאויל חכמות
בשער לא יפתח פיהו:
(ח) מחשב להרע
לו בעל מזמות יקראו:

(ג) דיינע אויגען זעהען דאן טרוג - געשטאלטען,
 דיינע זעלע שפרייט פאן אונגעריימטען דינגען.
 (ד) דיר איזט אלס לאגעסט דוא מיטטען אים מעערע,
 אויף דער שפיטצע דעם מאכטבויעם.
 (ה) מאן שלעגט מיך, עם שמערצט ניכט, מאן שטעסט
 מיך, איך פיהלע עם ניכט,
 אך וואן ווערדע איך ערוואַכען, דאס איך וויעדער
 אויפזוכען!

כד

(א) בעניידע ניכט דיא באַוואַלטען,
 אונד שטרעבע ניכט מיט איהנען אומצוגעהען.
 (ב) איהר הערץ דענקט נור אויף געוואַלטטהאַט,
 איהר מונד שפרייט נור אונגערעכטיגקייט.
 (ג) דורך ווייזיהייט ווירד דאן הויז ערבויעט,
 אונד דורך פֿערנוניכט אין אָרדנונג ערהאַלטען.
 (ד) אונד דורך אייניכט ווערדען דיא געמעכער אויסגעשטיקט,
 פֿאַלל דער זעלטענסטען אונד העררליכסטען שעטצע.
 (ה) דער ווייזע איזט דעם מעכטיגען,
 דער קעננטניסרייכע דעם קראַפֿטפֿאַללען העלדען איי
 בערלעגען.
 (ו) מיט ווייזער לייטונג פֿיהרע דיינען קריגע,
 דען זיעג ערלאַנגסט דוא דורך פֿלייסיגע בעראַטהונג.
 (ז) דיא וויסענשאַפטען זינד דעם טהאַרען אונאיבער,
 שטייגליכע העהען,
 דאַרום ווייס ער אים ראַטהע דען מונד גיכט צו עפֿפֿנען.
 (ח) דער רענקע שמידעט, ווירד אָפֿט איין קלוגער קאַפֿף
 גענאַנגט;

אָבער

לעמח שוד, ענינו חמס,
 וכן תרגם הכשדי ועולא.
 (ג) ובחבונה יתכונן,
 תרגמתי על פי הכשדי
 שהעתיק מתקין, כי באמת
 אין הכוונה במלת בית
 חומות הבני' לבד כ"א גם על
 עסקי הבית והנהגותו (הויז
 וועזען, הויזפֿערזוואַלטונג).
 (ד) ימלאו כל הון, שעורו
 מכל הון (ראב"ע). יקר
 ונעים, כענין יופי (כן מלך).
 (ה) גבר הכס, כתרגום
 הכשדי, טע גבר חכימא מן
 עזינא, וגברא דידעיתא
 מן הוא דרזין בחיליה, כאו
 בחיב טוב גבר חכם מעוז
 וגו'. (ו) כי בחבלות,
 עיין למעלה (י"א י"ד), כי
 גם אם נוכל לפרש יסול
 עם, לפני אויביו, ואז
 הם שני פסוקים הנאים
 בכוונה אחת. (ז) ראמות
 לאויל, לדעת רש"י הוא
 אכן טוב כמו ראמות וגביש
 (איונכ"ח י"ח) עיין בדבריו,
 ויחר המפרשים והמעתיקי'
 אמרו שהאל"ף נוסף, וענינו
 רמות, והכוונה, כי לאויל
 נראו החכמו' רמות ונשגבו'
 לא יוכל לעלות עליהן, ויען
 לא למד חכמה, לכן בשער
 מקום מושב הזקנים לא
 יפתח פיו; ולא ידעתי לכונן
 תרגום הכשדי, שהעתיק
 יתרעם שטיח בחכמתא,
 ואולי דעתו, כי בראמות
 נחלק העי"ן באל"ף (והיא
 נחה כדרכה) ויהיה הרבוי מן רעם, ולא מזינו הרבים מן רעם - במקרא אך בדח"ל בל"ז
 (על הרעמים ועל הזקות) ותרגם בדרכו לפי הענין שהוא מתרעם נגד החכמה (כי גם
 הפעל מתרעם בארמית נגזר לדעתו מן רעם), אולם לפ"ז נוכל לפרש שדברי החכמה קול
 פחדים באוזני אויל ברעמים, ויתורגם (וויח דחננער חזיט דען טהארען דער ווייזיהייט טטיח;
 וידידי מהר"ם לגדוויח אמר, שהכוונה לדעת הכשדי, שהכסיל במעט חכמה אשר עשה
 ירעיש ויהמה בקול הרעם, אולם אם יבוא אל השער מקום מושב הזקנים, לא ידע לרב,
 מה; ויתורגם (דער טהאר פֿאַוטערט פֿרעהלענד מיט זיינען וויסען, דורך קעמטט ער חין דע
 רחטה, ווייס ער דען חונד ניכט לו עפֿפֿנען). (ח ט) מהשב להרע, שני פסוקים האלה
 דבוקים, והכוונה, כי המחשב לרעה יקרא אלל ההמון איש מומות אשר ישכיל לעשות ע"פ
 התבוננות, כי זה עיקר הוראת מזימה באשר בארנו פעמים; אולם באמת,

(ט) זמת אולת. עלת אולת חטאת לבעליה: ותועבת לאדם לן. ללנות היא המתעבת את האדם על הקדוש ב"ה ועל הכריות: (י) התרפית. התורה: ביום לרה לר כחכה. מלאכי השרת לא יהיו מאמין כחך זה מדרש חכמי' ולפי פשוטו התרפית ביום לרת אהובך לעמוד מנגד לר כחכה ביום פורענותיך דכתיב אם חרש תחרישי וגו' (אסתר ד'): (יא) הלל לקומים וגו'. להליל את הלקומים למות ואת המטים להרג אם תחך מלהלילו על זה אמרתי לר כחך: (יב) כי תאמר. שמה תאמר וזה כי משמש כל' דלמא: (יג) אכל בני דבש. כלומר דרך ב"ח לאכול דבש כי טוב הוא אף כן דעה חכמה לנפשך וכשם שאתה רודף לאכול דבש כן תהא רודף לדעת חכמה: (יד) אם מלאת. אותה אז יש אחרית: (יט) אל תתחרה להיות כמותם כמו אידך תתחרה (ירמי' ל"ב) כי אתה תתחרה באדם (שם כ"ב): ירא

ב א ו ר

זמת אולת חטאת, שעורו בהיפך, זמת חטאת, הזמה אשר תשים חטאת אל מטרת מגמת' היא אולת. ותועבת לאדם לץ, אם גם הלן ידבר דברי מדודי שכל (שחרפווינניגען וויטן), בכל זאת הוא נתעב בעיני האנשים, ודבר זה נתאמת בנסיון. (י) התרפית, אם ביום לרה יסול לבך, אז וגם כחך יעזבך, ולרה ולר לשון נופל על ל' (וויזרטטפיעו). (יא יב) אם תחשוך, לדעתו מוסב על הססוק הנא, כלומר אם תחשוך, כי תאמר

הן

(ט) זמת אולת חטאת ותועבת לאדם לץ: (י) התרפית ביום צרה צר כחכה: (יא) הציל לקהים למות ומטים להרג אם תחשוך: (יב) כי תאמר הן לא ידענו זה הלא תכון לבות והוא יבין ונצר נפשה הוא ידע והשיב לאדם בפעלו: (יג) אכל בני דבש כי טוב ונפת מתוק על חכה: (יד) כן ידעה חכמה לנפשה אם מצאת ויש אחרית ותקוה לא תכרת: (טו) אל תארב רשע לגוה צדיק אל תשדד רבצו: (טז) כי שבע יסול צדיק וקם ורשעים יכשלו ברעה: (יז) בנפל אויביה אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך: (יח) פן יראה יהוה ורע בעיניו והשיב מעליו אפו: (יט) אל תתחר במרעים אל תקנא ברשעים: (כ) כי לא תהיה אחרית לרע גר רשעים ידעך:

אויבך קיי

(ט) אָבער קלוגהייט צור זינדע בלייבט איממער טהאָרהייט, דער שפעטטער איזט יעדעס איין גרויל.

(י) ביזט דוא מוטהלאָז צור צייט דער נאָטה, זאָ איזט אויך דיינע קראַפֿט בעשרענקט.

(יא) רעטטע דיא, וועלכע צום טאָדע געפֿיהרט, צור ריכֿט טערשטעטטע הינוואַנקען; אונטערלאַססעסט דוא עם אָבער,

(יב) אונד שפּריכסט: וויר קעננען יאָ דיעזען פֿאַרגאַנג ניכֿט, זאָ וויססע, דאַס דער הערצענער גרינדער עם וואָהל מערקט;

דער איבער דיינע זעעלע וואַכט, אַללעס ווייס; אונד יעדעס נאָך זיינעם פֿערדיענסטע פֿערגילט.

(יג) מיין זאָהן! האָניג געניעסען שמעקט וואָהל, זיסעס איזט דיינעם גוימען אַנגענעהם.

(יד) אַנגענעהמער אָבער איזט וויזוהייט די ער זעעלע, ווען דוא זיא ערלאַנגסט, זיא בעגליקט דיא צוקונפֿט דיר, אונד וואַס זיא דיר האַפֿפֿען לעסט, שווינדעט ניכֿט.

(טו) פֿרעפֿלער! אומלוירע ניכֿט דעס גערעכֿטען וואָהנונג, בעאונרוהיגע זיינע לאַגערשטעטטע ניכֿט.

(טז) דען פֿעללט אויך דער פֿראַממע זעבענמאָהל ער ערהעכט זיך וויעדער, פֿרעפֿלער אָבער ערליעגען שאָן בייא איינעם איינציג גען אונגליקקע.

(יז) ווען דיין פֿיינד פֿעללט פֿרייע דיר ניכֿט, ווען ער שטרויכעלט, פֿראַהלאַקקע ניכֿט דיין הערץ;

(יח) דער הערר ווירדע עם מיט מויספֿאַללען זעהען, אונד קעננטע דען צאָרן פֿאַן איהם אויף דיר ווענדען.

(יט) זייא ניכֿט אייפֿערוויכטיג אויף דער בעזען גליק, אונד בעניידע דיא גאַטטלאַזען ניכֿט.

(כ) דען, דען בעזעוויכט ערוואַרטעט קיין גוטעס ענדע, דאַז ליכֿט דער גאַטטלאַזען פֿערלישט שנעלל.

מיין

הן לא ידענו זה, נעשה עזמנו כאלו לא ידענו איכות דבר המשפט, הלא ה' וגו', והוא אזכר' לכל אדם ללמד זכות על כל היוצא לדין, וכמו שהרמב"ם ז"ל בנאור הכתוב ושפטו העדה והליגן העדה. (יג) אבל בני, אכל לדעתי הוא מקור כמו לפני קל"ה מלך (בראשית ל"ו ל"א). כי טוב, כי לאמת, כאשר הערנו כמה פעמים, ואמר אכילת דבש באמת הוא טוב. (יד) כן דעה חכמה, יש כן שהוא ליתרון (ויכערה טרעפֿאָנגספֿאַהן), כלומר שיש לדבר הנערך יתרון על המעריך, כמו כאשר יענו — כן ירבה (שמות א' י"ב) יע זעהר — דעסטאָ זעהר (עיינ תל"ע ד"ס ח"ג מהדור תניינא) וכן שעורו כאן, אמר, כי החכמה עוד טובה ומתוקה מן דבש ונפח, יען, המה אך רגע יתנו עונג, אולם מן החכמה תגיע אחרית טוב ונפח. דַּעַה מן ידע, וראוי להיות נקמ"ן ובא בסג"ל שלא כמשפט. (טו) אל הארב, סניב לבית לדיק לשמור עקביו לשדד רבנו, כי לא תוכל לו, שאם גם (טו) שבע יפול וגו', ושבע הוא מספר הפלגה כנודע. ורשעים יכשלו ברעה, תרגמתי כדעת הרלב"ג, שאמר ברע אחד לבד יפול, ונחסר מספר אחד, כמו ויקח מאבני המקום (בראשית כ"ח י"א) ויקבר בערי הגלעד (שופט' י"ב ז'). (יח) פן יראה ה', מלת פן מוסב על מאמר האחרון, ושעורו, פן ישיב מעליו אפו, וכן תרגם הש"ס הרא"א, והנשדי תרגם כמו למען לא ירע בעיני ה', אס יראה ה', וגם זה נכון. מעליו, תרגמתי כדעת הרלב"ג, ולזה נוטה גם תרגום הכשדי, שהכוונה, והשיב מעליו אפו עליך. (כ) אהרית לדע, ענינו אחרית טובה לאיש רע, וכן תרגם הכשדי.

(כא) יִרְאֵתְךָ אֶת־יְהוָה בְּנֵי וּמַלְכֶךָ
עִם־שׁוֹנִים אֶל־תִּתְעַרְבּ:

(כב) כִּי־פִתְאֹם יִקּוּם אִידֶם
וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ:

(כג) גַּם־אֱלֹה לַחֲכָמִים

(כד) הִכָּר־פָּנִים בְּמִשְׁפַּט בַּל־טוֹב:
אָמַר ו לְרָשָׁע צְדִיק אַתָּה

(כה) יִקְבְּחוּ עַמִּים יוֹעֲמוּהוּ לְאֲמִים:
וּלְמוֹכִיחִים יִנָּעֶם

(כו) וְעַלֵּיהֶם תָּבוֹא בְרַכַּת־טוֹב:
שְׁפָתַיִם יִשָּׁק

(כז) מִשִּׁיב דְּבָרִים גִּלְחִים:
הֵיכֵן בַּחוּץ מִלְאכְתֶּךָ

(כח) וְעַתְדָה בְּשֹׁדֶה לָךְ
אַחַר וּבְנֵית בֵּיתֶךָ:

(כט) אֶל־תְּהִי עַד־חֲנֹם בְּרַעֲךָ
וְהִפְתִּית בְּשֹׁפְתֶיךָ:

(ל) אֶל־תֹּאמַר כִּי־אֲשֶׁר עָשָׂה־לִּי
כֵּן אֶעֱשֶׂה־לּוֹ

(לא) אָשִׁיב לְאִישׁ כְּפַעְלוֹ:
עַל־שׂוֹדֵה אִישׁ־עַצֵּל עֲבַרְתִּי

(לב) וְעַל־כָּרֶם אָדָם חֲסַר־לֵב:
וְהִנֵּה עָלָה כָּלוֹ וְקָמְשׁוֹנִים

(לג) כָּסּוּ פָּנָיו חֲרָלִים
וּגְדָר אֲבָנָיו נִהְרָסָה:

(כא) ירא את ה' בני ומלך.
ירא את המלך ב"ו ובלבד
שלא יסיר מיראת ה' לעול'
יראת ה' קודמת ועם שוני'
אל תתערב: (כב) ופיד
שניהם. שני ע"א עלמה
ושני עובדיה: (כג) גם אלה
לחכמים. כל הדברי' שבענין
שלמה אמורים לחכמים
היושבים בדין שלא יכירו
פנים במשפט כי לא טוב:
(כד) שפתיים ישק. ראויים
כל שפתיים לנשקו: (כו) הכן
בחון. זה מקרא: ועתה
בשדה. זו משנה: אחר ובניית
ביתך. זה גמרא. דבר אחר
במשמעו בתחל' קחלק שדות
וכרמים ואת"כ ועתה ל'
עתודים (בראשית ל"א) אים
לך נהמות בשדה ואת"כ
ובניית ביתך תקח אשה:
(כז) והפתית בשפתך.
תפתה לרעך בדבורך:
(ל) איש עבל. שאינו
חוזר על גרסת למודו:
(לא) קשמונים. חוזים:
כסו. נכסו: חרולים.
גדולי' מקמאונים והרי הם
חדים כקולים: וגדר אבניו
נהרסה. כך מי שאינו חוזר
על תלמודו מתחלה משבח
ראשי פרקים וסוף מחליף
דברי חכמי' מזה לזה שאומר
על טהור טמא ועל טמא
טהור והוא מחריב את
העולם

ב א ו ר

(כא כב) עם שונים,
שונים לדעתי האנשים
האזהבים השנוי והתמורה,
ולכן ימרדו במלכס. אידם,
איד הנח מן ה' ומלך על
המורדים, וכן שניהם מוסב
על ה' ועל משיחו, כן דעת
רוב המפרשים. (כג) גם
אלה לחכמים, המאסף
השני אשר קנץ משלי שלמה
מ'מפרשה י"ח עד כאן, אסף
עוד

(כא) מיין זאָהן! פֿירטע גאַטט אונד דען קעניג,
לאַם דיך מיט עמפּערערן ניכט איין.

(כב) דען פּלעטצליך בריכט איהר אונגעווייטער לאַז,
ביידער שטראַפֿע איזט ניכט פֿאַרהער צו זעהען.

* * *

(כג) אויך פֿאַלגענדעם איזט לעהרע דער ווייזען:
אים געריכטע אויף אַנועהען דער פּערזאָן אַכטען
איזט אונרעכט.

(כד) ווער צום שולדיגען שפּריכט: „דוא ביזט שולדלאַז“,
דען פֿערפֿלוצען פֿעלקער, פֿערווינשען נאַציאָנען.

(כה) דיא גערעכטען ריכטער פֿיהלען זיך בעזעליגט,
דער פֿראַממען זעגען ווירד איהנען צו טהייל.

(כו) ווער מיט גרינדען ווידערלעגט,
דעססען ליכפּען זינד קיססענסווערטה.

(כז) זינד דייע אויסווערטיגען געשעפֿטע וואָהל געאַרדנעט,
איזט דיין פֿעלדבויא גוט בעשטעללט,

דאָן קאַננסט דוא איינען פּאַלאַסט דיר ערבויען.
(כח) זייא ניכט דייענס נעכסטען אים געפֿעלליגקייט צייגע,
אום דורך דייע אויסזאָגע איהם צו שמייכעלן.

(כט) זאַגע אויך ניכט, וויא מאַן מיר טהוט זאָ ווילל איך
וויעדער טהון,
ווילל יעדעם נאָך זיינען האַנדלונגען פֿערגעלטען.

* * *

(ל) איך גינג איינסט דעם אַקקער איינעם פֿוילען,
דעם וויינבערגע איינעם נאַכלעססיגען פֿאַראיבער.

(לא) אונד זיעהע דאָ! אַללעס וואָר מיט דיכטעלן איבער=
וואַכסען.

דיא גאַנצע פֿלעכע מיט נעססעלן בעדעקט,
אונד דיא שטיינערנע איינפֿאַססונג צערשטעהרט.

איך

עוד מאמרי חכמה אשר מלא
לא ידע מי אביהם, והלמיד'
אל מחזרת משלי שלה,
לפי שדומים להם גם בענין
גם בסגנון הלשון, ועליהם
אמר: וגם אלה לחכמים.
בל טוב, לא נכון. (כד)
יקבהו עמים, כי העולם
עומד על הדין. (כה)
ולמוכיחים ינעם, הרשע
ינח נרדף לפעמים עם יסר
כמו את אשר יאהב ה' יוכיח
(לעיל ג' י"ג) ועוד כמוהו,
ולפעמים עם שפט, כמו
והוכיח לעמים רבים (ישעי'
כ' ד') וכדומה, וכאן הורכבו
שתי הוראות יקדיו, ואמר
כי השופט אשר ירשיע את
הרשע על פי משפט לדק
היך האומר לרשע לדיק
אתה. ינעם, הראב"ע אמר,
יבוא עליהם נועם ה',
והכוונה לדעתי על עונג
נפש אשר ירגיש כל איש
בפעלו לדק. ברכת טוב,
ברכת איש טוב, היכך יקנהו
בפסוק הקודם (ראב"ע).
(כו) הכן בחוץ מלאכהך,
לדעתי הוא המקור, וכוונת
הכתוב כאשר אשזון, הוא,
כי כבר בימים ההם הזילו
האנשים זה מניסם לבנות
להם היכלי עונג, ובנינים
מפוארי, וכמה אנשי' כאשר
השלימו המלאכה, אז ביתם
ריקס מכל, ולא היה להם
במה להתפרנס, ועל זה

הזהיר החכם, ואמר אם במלאכתך בחוץ המסחר והקנין הכן ומתוקן נראוי, או אם עתודה לך
בשדה, כלומר עמידה חזקה (כדעת הראב"ע) בנחלת שדה וברמי', וידעת כי לא יחסר לחמך, או
תוכל לבנות לך בית, כלומר בית גדול, (כאשר מזינו הרבה שהיכל וקרא בית סתם), אולם
בלא זה חדל לך לבנות בתים יקר הערך. ועתה, כתב בן מלך, כיון שה"א במפיק הוא כנוי ומוסב
על המלאכה שזכר, וגם לדעתי זה נכון, ושעורו אם שהבן מלאכתך בחוץ או שעמוד בשדה וגו'.
(כז) חנם, ידוע כי המלה הזאת נגזר מן חנוך, וענינו דבר הנעשה אך בטובת הנאה (באָס דעם
דחנקעס החובער, חוים געפֿעלליגקייט) עיין ספר המלים להחכם געזעניוס, וכן שעורו כאן.
והפתיח בשפתך, ה"א השאלה, כלומר לא תעיד עדות, ולא תפתה אחר להעיד (הראב"ע),
ויסיה ה"א השאלה להורות השלילה (עיין מכלול), אולם לא מזינו ה"א השאלה רק בראש המלה.
ולדעתי מוסב על רעך הנזכר, כאשר תרגמתי, והמלה היא בבנין הנכד מן פתה. (כט) כאשר
עשה, העושה. (ל) חסר לב, שלא ישית לבו על מלאכתו ועסקיו, באלו לבו חסר.
(לא) קמשיגים, מין ממיני הקוליס. הרולים, עשב הדומה לקוליס, או הקון שמעמידים צי
הנבינה (בן מלך).

לקהתי

העולם: (לד) מתהלך
רישך. הדברים שאתה רש
מהם יבואו לך במרוצה:

כה (א) גם אלה משלי
שלמה אשר העתיקו.
חזרו לדורשם כשנחמנה
חזקיה למלך והוא הושיב
תלמידים בכל עיר בדאמרי'
בפ' חלק בדקו מדן ועד
באר שבע ולא מלאו ע"ה.
העתיקו החזיקו: (ב) כבוד
שהיה הסתר דבר. כגון מעש'
מרכבה ומעשה בראשית:
וכבוד מלכים חקור דבר.
בשאתה דורש כבוד חכמים
ובסייג' שעשו לתור' ובגזרות
שגזרו בהם יש לך לחקור
ולדרוש ולשאול טעם לדבר
אבל בשתדרוש במ"מ ובמ"ב
ובחוקים הכתובים בתורה
כגון חוקים ודברים שהשטן
מקטרג עליה' ומשיב עליה'
באכילת חזיר וכלאי כרס
ושעטנו אין לך לחקור רק
להסתיר ולומר גזרת מלך
הוא: (ג) אין חקר. לרום
שמים ועומק לארץ וללב
מלכים אין חקר שכמה דיני'
באים לפניהם ולריכים לתת
לב לכולם וחס כל הלשונות
מדברים וכל הידים כותבין
אין יכולין לכתוב חללה של
רשות: (ד) הגו סיגים
מכסף. משוך כמו כאשר
הוגה מן המסילה (שמאל
ב' כ') כשם שאין הכלי של
כסף יולא למלאכת כורף
עד שיוציאו ממנו סיגים של
נחושת שבו כך אין לבור
כפטרין מעונש עד שיוציאו
מתוכם הרשעי' ויעשו בהם
דין: (ו) אל תתהדר לפני
מלך. להראות כבודך
ולהתגאות לפני מי שגדול
ממד' כיוטוב שיאמרו לך עלה
הנה משתבוא בלא רשותו
ויאמרו

(לג) וְאַחֲזָה אֲנֹכִי אֲשִׁית לְבִי
רְאִיתִי לְקַחְתִּי מוֹסֵר:

(לג) מְעַט שְׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת
מְעַט וְחֶבֶק יָדַיִם לְשֹׁכֵב:

(לד) וּבֵא-מִתְהַלֵּךְ רִישָׁךְ
וּמִהֶסְרִיךְ כְּאִישׁ מִגֵּן:

נשלם החלק השני.

כה

(ה) גַּם-אֵלֶּה מְשָׁלֵי שְׁלֹמֹה
אֲשֶׁר הָעֵתִיקוּ אֲנָשֵׁי חֹזְקֶיהָ מִלֶּד-יְהוּדָה:

(ג) כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר
וְכְבֹד מְלָכִים הַקָּר דְּבָר:

(ג) שָׁמַיִם לְרוֹם וָאָרֶץ לְעֶמֶק
וְלֵב מְלָכִים אֵין חֶקֶר:

(ד) הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף
וַיֵּצֵא לְצִרְף כְּלֵי:

(ה) הָגוּ רִשְׁע לְפָנֵי-מֶלֶךְ
וַיִּכּוֹן בְּצִדְק כְּסֵאוֹ:

(ו) אַל-תִּתְהַדָּר לְפָנֵי-מֶלֶךְ
וּבְמִקּוֹם גְּדֹלִים אַל-תַּעֲמֹד: